Έμφυλη βία και η εφαρμογή της ευρωπαϊκής εντολής προστασίας στην Κύπρο

Διαδικτυακή Ημερίδα 24.3.2021

Συγχαίρω τους συνδιοργανωτές της πολύ επίκαιρης αυτής ημερίδας που αφορά την προαγωγή του δικαιώματος των γυναικών στην προστασία δια μέσου της εφαρμογής της Οδηγίας 2011/99/ΕΕ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Εντολής Προστασίας.

Άξιοι συγχαρητηρίων το Mediterranean Institute of Gender Studies και ο Π.Δ.Σ. δια της Επιτροπής του Οικογενειακού Δικαίου και δια του Προέδρου αυτής, Λάρη Βραχίμη.

Το Έργο «Άρτεμις» που προωθεί την προαγωγή του δικαιώματος των γυναικών συνχρηματοδοτείται από το Justice Programme της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ημερίδα αυτή που έχει προσανατολισμό της τους δικηγόρους θα καλύψει θέματα που αφορούν τα προστατευτικά μέτρα για τα θύματα της έμφυλης βίας στην Κύπρο, την Ευρωπαϊκή Εντολή Προστασίας και την εφαρμογή της στην Κύπρο, την παρουσίαση της έρευνας «Άρτεμις» και συμπεριλαμβάνει και διαδραστική άσκηση σε ομάδες για τις καλές πρακτικές για την αποτελεσματική εφαρμογή των προστατευτικών μέτρων για θύματα έμφυλης βίας.

Τα θερμά μου συγχαρητήρια στην Επίτροπο Νομοθεσίας κα Λουίζα Ζαννέτου και όλους του ομιλητές αλλά και συμμετέχοντες σε αυτή την πολύ σημαντική ημερίδα.

Ο Π.Δ.Σ. μέσω της Επιτροπής για το Οικογενειακό Δίκαιο τάσσεται υπέρ του εκσυγχρονισμού του Οικογενειακού Δικαίου, των Οικογενειακών Δικαστηρίων και διαδικασιών και έχει σαν στόχο του την περαιτέρω προώθηση όλων των πτυχών που αφορούν την οικογένεια όπως μεταξύ άλλων τα θέματα που αφορούν την προστασία της γυναίκας από έμφυλη βία.

Στον τομέα της έμφυλης βίας το νομικό πλαίσιο συμπεριλαμβάνει ένα μεγάλο φάσμα από διεθνείς συμβάσεις, οδηγίες στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών του Συμβουλίου της Ευρώπης, την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Εθνικό Δίκαιο.

Τα **Ηνωμένα Έθνη** είχαν την πρωτοβουλία στην δεκαετία του 80 να προωθήσουν την Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεως κατά των Γυναικών η οποία κυρώθηκε από την Κύπρο το 1985 και εισήχθη στο κυπριακό δίκαιο με κυρωτικό νόμο.

Παρόλον ότι αρχικά δεν αναφερόταν σε θέματα της έμφυλης βίας, το 1989, η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων εξέδωσε την Γενική Σύσταση αρ. 12 καθορίζοντας ότι η Σύμβαση απαιτεί την προστασία των γυναικών από κάθε είδους ενδοοικογενειακής βίας όπως και στον χώρο της εργασίας και αλλού. Ακολούθησε η Γενική Σύσταση αρ. 14 για την Γυναικεία Περιτομή και ακολούθως η Γενική Σύσταση αρ. 19 για την Βία κατά των Γυναικών όπως και η Γενική Σύσταση 24 για την Γυναίκα και την Υγεία.

Σε σχέση με το **Συμβούλιο της Ευρώπης** τέθηκε σε ισχύ στην Κύπρο η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας την 1/3/2018.

Ο ορισμός της «έμφυλης βίας κατά των γυναικών» περιγράφεται σαν η βία που καταφέρεται εναντίον μίας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα ή που επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες. Η σύμβαση δίδει ιδιαίτερη προσοχή στο θύμα γυναίκα για βία λόγω φύλου.

Στο πλαίσιο επίσης του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετική είναι και η Σύμβαση για την καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων και τα Δικαιώματα των Θυμάτων η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1/2/2008 όπως επίσης σχετική είναι και η σύσταση REC(2002) 5 για την προστασία των γυναικών από την βία και η οποία διαπιστώνει την ανισορροπία εξουσίας μεταξύ αντρών και γυναικών.

Στο πλαίσιο της **Ευρωπαϊκής Ένωσης** ο Κανονισμός ΕΕ ΑΡ. 606/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου του 2013 θεσπίζει κανόνες για την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις και οι οποίοι αφορούν στα μέτρα προστασίας που διατάσσονται σε ένα κράτος μέλος και τα οποία αναγνωρίζονται στα υπόλοιπα. Συμπεριλαμβάνει και την αναγνώριση διαταγμάτων θυμάτων έμφυλης βίας.

Η οδηγία 2012/29 ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, θεσπίζει Ελάχιστα Πρότυπα σχετικά με τα Δικαιώματα, την Υποστήριξη και την Προστασία Θυμάτων της Εγκληματικότητας και εξασφαλίζει ότι θύματα εγκλήματος λαμβάνουν κατάλληλες πληροφορίες, υποστήριξη και προστασία και διασφαλίζεται η δυνατότητα συμμετοχής τους σε ποινικές διαδικασίες. Η οδηγία αυτή μεταφέρθηκε στην Κύπρο με το Νόμο 51(1)/2016.

Με την Οδηγία 2011/99ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, Περί της Ευρωπαϊκής Εντολής Προστασίας, επιτρέπεται σε δικαστική ή ισοδύναμη αρχή Κράτους Μέλους η επιβολή μέτρου προστασίας προστατευόμενου προσώπου με την έκδοση Ευρωπαϊκής Εντολής Προστασίας ώστε να επιτραπεί σε άλλο Κράτος Μέλος να συνεχίσει την προστασία εντός των εδαφών του. Αυτή η Οδηγία η οποία εφαρμόζεται σε περιπτώσεις και έμφυλης βίας μεταφέρθηκε στο κυπριακό δίκαιο με το Νόμο 156(1)/2015.

Χαίρομαι ιδιαίτερα γιατί αυτή η Οδηγία θα αποτελέσει και αντικείμενο συζήτησης στην παρούσα ημερίδα.

Σχετικές είναι επίσης η Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων και για την Προστασία των Θυμάτων που ενσωματώθηκε στο κυπριακό δίκαιο με το Νόμο 60(1)/2014, το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 26 Νοεμβρίου 2019 για την Εξάλειψη Βίας κατά των Γυναικών ως και το ψήφισμα 5ης Απριλίου του 2011 σχετικά με τις Προτεραιότητες και τα Γενικά Χαρακτηριστικά ενός νέου Πλαισίου Πολιτικής για την καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών (2010)/2209(INI).

Στην Κύπρο, με βάση το τροποποιηθέν άρθρο 47(1)(α) του Ποινικού Κώδικα, η υποκίνηση βίας λόγω φύλου συνιστά ποινικό αδίκημα και επίσης με βάση το άρθρο 99(1) όπως τροποποιήθηκε η υποκίνηση βίας ή μίσους προς ομάδες προσώπων ή μέλη τους που προσδιορίζονται στη βάση του γενετήσιου προσανατολισμού τους ή ταυτότητας φύλου είναι επίσης ποινικό αδίκημα. Το άρθρο 233(Α) του Ποινικού Κώδικα όπως τροποποιήθηκε στρέφεται κατά του ακρωτηριασμού γυναικείων γεννητικών οργάνων.

Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμοι του 2000 έως 2019, Ν.19(1)/2000, ορίζουν την βία εντός της οικογένειας και ποινικοποιούν διάφορες πράξεις και ή παραλείψεις.

Στον Νόμο 51(1)/2016 ο οποίος ενσωματώνει την Οδηγία 2012/29/ΕΕ για την Προστασία Θυμάτων Εγκληματικότητας, δίδεται στο άρθρο 2 ο ορισμός της έμφυλης βίας σαν βία που στρέφεται κατά προσώπου λόγω του φύλου, της ταυτότητας ή της έκφρασης του φύλου αυτού ή θίγει δυσανάλογα πρόσωπα συγκεκριμένου φύλου.

Η **Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης** η οποία υπεγράφη από την Κυπριακή Δημοκρατία το 2015 και επικυρώθηκε το 2017 εγκρίθηκε μόλις προ ολίγων ημερών από το Υπουργικό Συμβούλιο με συγκεκριμένο νομοσχέδιο το οποίο μεταφέρει όλες τις πρόνοιες της Σύμβασης στην Κυπριακή Νομοθεσία και προωθήθηκε στη Βουλή για ψήφιση.

Οι αρμόδιες Επιτροπές του Π.Δ.Σ. θα εξετάσουν με πολύ προσοχή το νέο νομοσχέδιο το οποίο ετοιμάστηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης με την συμβολή της Επιτρόπου Νομοθεσίας.

Η αύξηση των γυναικοκτονιών προβληματίζει ευρύτερα την Κυπριακή Δημοκρατία και ιδιαίτερα τον Π.Δ.Σ.

Είναι προφανές ότι στην Κύπρο έχουμε μία πανσπερμία νομοθετικών ρυθμίσεων και το βέβαιο είναι ότι δεν υπάρχουν σοβαρές έλλειψεις ή κενά στο νομοθετικό πλαίσιο με την επιφύλαξη πάντοτε διαπίστωσής τους στην πορεία.

Με το **Εθνικό Σχέδιο Δράσης** για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών του Υπουργείου Δικαιοσύνης 2019 – 2023 αναμένεται, εφόσον θα υλοποιηθεί, περαιτέρω βελτίωση τόσο του νομικού πλαισίου όσον και των πρακτικών και εφαρμογής των νομικών διατάξεων. Κενά σίγουρα υπάρχουν στην πρακτική εφαρμογή των νομοθετικών ρυθμίσεων. Ύψιστη προτεραιότητα του σχεδίου είναι η καταπολέμηση της έμφυλης βίας και η πλήρης συμμόρφωση με τις πρόνοιες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Όπως αναφέρεται στο συγκεκριμένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης εμπλέκονται, μεταξύ άλλων, για την υλοποίηση της Σύμβασης, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας τάξεως, το Υπουργείο Εργασίας, Προνοίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια (ΣΕΠΚΒΟ), η Αστυνομία, η Στατιστική Υπηρεσία,

συναρμόδια Υπουργεία, η Επιτροπή Ισότητας των Φύλων (ΕΙΦ), η Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Τμήμα Εργασίας, (ιδιαίτερα οι επιθεωρητές/ιες). Θα έλεγα ότι και η Επιτροπή του Π.Δ.Σ. για τα θέματα οικογένειας θα πρέπει να έχει εμπλοκή και λόγο.

Αγαπητοί μου, εύχομαι κάθε επιτυχία στο πολύ σημαντικό αυτό συνέδριό σας και τόσο ο Πρόεδρος όσον και το Συμβούλιο του Π.Δ.Σ. θα σταθούν αρωγοί σε κάθε μέτρο απαραίτητο για επίτευξη του τελικού στόχου στην πράξη και όχι μόνο στην θεωρία.

Δρ. Χρίστος Κληρίδης

Πρόεδρος

Π.Δ.Σ.

24.3.2021